

OMSORG OG DANNEELSE PÅ KAPTAJNGÅRDEN

Faaborg-Midtfyn
Kommune

På Kaptajngården er grise, får og høns, køkkenhave og tilberedning af maden, samt tæt kontakt mellem forældre og personale, basis for omsorg og dannelse

Af Berit Holst Nielsen i samarbejde med hele personalegruppen i Kaptajngården

Kaptajngården er en "rigtig" gammel gård, hvor der engang boede en Kaptajn og hans kone.

Stuehuset er indrettet med plads til mange, der er malet eventyr på væggene og ånden fra et "rigtigt hjem" forsøges opretholdt. Kaptajngårdens Børnehave er stadig 'en gård', hvor får, grise og høns opfostres og passes af personale og børn – og forældre - i fællesskab.

Børnene er ikke opdelt i grupper i hverdagen. Hverken efter alder, køn, sprog eller kompetencer i øvrigt.

Dannelse og omsorg – det er, når barnet bliver aktivt inddraget i hverdagen! ...

Barnet skal føle sig set og hørt og ikke mindst opleve sig som en vigtig del af fællesskabet på gården.

Fællesskabet og følelsen af ligeværdighed dannes også i kraft af vores struktur. Børnene er ikke opdelt i grupper i hverdagen. Hverken efter alder, køn, sprog eller kompetencer i øvrigt. Vi strukturerer ikke børnene, men *os selv i personalet*.

Børnene må selv gå ud og ind, selv tage tøj af og på, selv vælge deres relationer. - Også her ligger en høj grad af omsorg for det enkelte barn. En omsorg og en interesse for det enkelte barns ønsker og respekt for barnets nysgerrighed på at udforske verden i sit eget tempo og på sin egen måde.

Det er det professionelle personales opgave at følge barnet og opdage, hvad den enkelte er klar til at modtage lige nu, af ny viden. Det tager altid flere med, når et enkelt barn eller to bliver nysgerrige på noget. Men *kun* hvis de kompetente voksne ser det og engagerer sig sammen med børnene.

Lige der, hvor nysgerrigheden opstår, kan vi få lov at udvide barnets horisont og nuancere verdensbilledet.

... og når barnet får alle sanser i sving!

I arbejdet med have, mark og dyr, stifter børnene bekendtskab med alle sanserne.

Dyrefoderet, lortene, hø og halm, det nyslåede græs. Lugte/dufte.

- Dyrefoderet, lortene, hø og halm, det nyslåede græs. Lugte/dufte.
- Tilberedning af maden: Krydderierne, kødet/fisken, løgene, brødet der bager, flæsketegen i ovnen. Noget dufter blidt, andet river i næsen.
- Halmen der stikker, fårets snude der er våd, vandet der er vådt – måske får man våde sko - pløren hos grisene er klistret - man kan miste sin gummistøvle, hvis man sidder fast.
- Fårenes uld er blød, og lidt fedtet, grisene har stive hår hen ad ryggen. Når vi giver fåret en bolle med hånden, mærker barnet både fårets mund og suset i maven over at være så tæt på dyret.
- Barnet hældte vand i baljen - kommer til at sprøjte på vennerne, sig selv eller dyrene. Hvordan tager de det? Bliver vennerne sure, dyrene

forskrækkede, synes de det er dejligt, hvis det er varmt i vejret? Og hvis det er koldt?

- I køkkenet mærker børnene forskellig konsistens af råvarerne. Dejen er først våd, så mellet, så klistret og glat. Det samme er kødet, men på en anden måde. Guleroden er hård at røre ved. Æggene er hårde på skallen men våde og slimede indeni. Når de er kogte, skal de pilles og så er de pludselig faste og glatte inden under skallen, men stadig skrøbelige. Maden har mange farver. Børnene ser på hinanden, kopierer, eksperimenterer og lærer nyt.
- Vi ser også dyrene lege og have kontakt med hinanden. Hønsene ruger på æg, de leder efter mad i græsset, de bliver nervøse, når vi nærmer os deres rede med æg.
- Vi lytter til fårene, som bræger. Hvorfor mon de gør det? Er de sultne? Er deres lam ok? Hannen galder tidligt om morgenen. En begejstret

barnestemme råber: "Der er æg her!!" eller "Vi har fået kyllinger!!"

De oplever, at det de er med til at lave, bruges til noget og har en betydning for alles trivsel på gården. Det er 'dannelse' for os.

Det er umuligt kun at bruge én sans ad gangen. Når vi ser, hører, lugter, mærker og føler, sanser og mærker vi med hele kroppen og vi kan mærke os selv, være nysgerrige på, hvad vi kan lide og ikke lide, mærke når vi bliver glade, overraskede, bange, forskrækkede, våde, kolde, varme, kede af det, vrede.

Dyr og gård skal passes. Alle tager del. Børnene også.

→ Alt sammen identitetsskabende og dannende faktorer.

Dannelse og omsorg – det er, når barnet mærker tætheden mellem personale og forældre og når børnene 'tager del'

Vi laver et morgenbord, hvor forældrene er velkomne til at sidde med en kop kaffe, tage en bolle og hygge lidt sammen med deres barn, inden de tager videre. Det giver også større mulighed for at snakke med familierne om stort og småt. Der opstår en tillid mellem personale og forældre, som gives videre til barnet, hvilket betyder, at det bliver lettere at snakke om det, som kan være svært. Der opstår en følelse af fællesskab. Omsorgen mærkes.

Udover at deltage i dyrepasning hjælper børnene til med dagens andre praktiske gøremål, som madlavning og at holde området og huset pænt, så der er rart at være. De oplever, at det de er med til at lave, bruges til noget og har en betydning for alles trivsel på gården.

→ Det er 'dannelse' for os.

Forældrene inddrages så meget, de kan. Det er familierne selv, der fodrer dyrene i weekenden. Desuden inviteres de til to arbejdsdage om året: Male, bygge hegn, lave cykelbane, plante, være sammen.

Vores værdier:

Det gode børnehaveliv. Det gode liv.

- Når vi er sammen med børnene og deres familie om det fælles tredje, det er at vedligeholde gården, lave maden, passe dyrene - vækkes børnenes nysgerrighed og interesse på livet.
- Hvorfor skal dyrene have mad og vand?
- Hvorfor skal vi?
- Hvad spiser de? – hvad spiser vi?
- Hvorfor slagter vi dyrene?
- Hvad bliver grisen og fåret til, når det er slagtet?
- Når nye dyreunger fødes, ser vi det - hvis vi er heldige... Hvorfor ser det sådan ud? – hvordan bliver vi født?
- Dyrene dør, når de er syge eller bliver slagtet til spising – Dør vi også og hvornår og hvor-

for? – kender vi nogle som er døde? Hvordan føles det?

- Hvordan behandler vi dyrene, så de har det godt? – hvordan behandler vi hinanden for at vi har det godt?

→ Viden om livet og naturens gang, følelser og hvordan vi påvirker hinanden i samværet – dét er dannelse.

Det skaber sammenhæng i barnets tanker om livet og hverdagen, når det ser mor og far være glade og tillidsfulde i barnets anden verden – børnehaven - hvor barnet opholder sig hele dagen. Omvendt er det lige så vigtigt for forældrene at se, at barnet er trygt og har lyst til at komme i børnehave.

At vores hverdag er bygget op omkring dyrene og arbejdet i haven giver børnene mange oplevelser og udfordringer. Det giver et tæt samvær og vi oplever og lærer børnenes grænser at kende. Der ligger meget omsorg i at respektere det

enkelte barns grænser og at hjælpe barnet med at udtrykke egne grænser og ønsker og følelser. Denne omsorg fører både til barnets videre udvikling og til dannelse i forhold til at skulle respektere, iagttage og handle på andres adfærd – både i relation til voksne, børn og dyr.

Børnene spejler sig i hinanden, de aflæser dyrenes adfærd, undres og kobler egen adfærd og interaktion med dyrenes adfærd. I endnu højere grad spejler de sig i de voksnes måde at interagere og møde hinanden på. Derfor er det vigtigt, at måden vi møder hinanden på som voksne, afspejler de samme normer og værdier, som måden vi møder børnene. Det gælder både i personalegruppen og i relationen mellem forældre og personale.

Dannelsen er resultatet af børnenes nysgerrighed på livet. Når vi taler om dyrene og deres livscyklus – dyreungerne fødes, de fodres, passes af deres mødre som giver dem omsorg og beskyttelse, de kan blive syge og bliver tilset af dyrlægen, de dør enten naturligt eller slagtes - kommer vi altid uvilkårligt til at tale om vores egen livscyklus, fra vi fødes til vi dør.

Det er det perspektiv, børnene kan relatere til. Snakken bidrager til en større forståelse af barnets bevidsthed om, hvem det selv er. Samtidig får barnet et naturligt forhold til, at dyrene er brugsdyr og de erfarer, hvor maden kommer fra.

Peter Lund Madsen (*HjerneMadsen*) definerer dannelse som tre store spørgsmål:

- HVEM ER VI?
- HVOR KOMMER VI FRA?
- HVOR SKAL VI HEN?

Når vi som voksne interesserer os for kultur og historie og kalder det at være dannet, så er det for at nærme os svaret på de 3 spørgsmål.

Kaptajngården bliver vores allesammens sted, og ikke bare en Børnehave

*Kaptajngården
Vestergade 19
5672 Broby
Mail: allab@fmk.dk
Tlf. 72 53 04 22*

